

Vojna v Ukrajini in njen vpliv na evropski in globalni trg lesa

mag. Janez Zafran, Gozdarski inštitut Slovenije

Objavljeno na spletu 03.04.2022 (<https://doi.org/10.20315/IG.2022.0018>)

Po že mesecu trajajoči invaziji Ruske federacije na Ukrajino postaja vse bolj jasno, da bo le ta imela velike posledice na celotno Evropsko unijo in preostali svet. Odvisnost od ruskega plina in nafte bo imela dolgoročnejše posledice in zagotovo tudi geopolitične spremembe ter povsem nove usmeritve glede nacionalnih strategij pri zagotavljanju energentov.

Vojna in uvedene ter pričakovane nove sankcije proti Ruski federaciji že imajo določen negativen vpliv

tudi na trg okroglega, žaganega lesa in lesne kompoziti ter deloma tudi na proizvajalce gozdarske mehanizacije.

Ruska federacija in Ukrajina predstavljata izjemen potencial glede možnega pridobivanja okroglega lesa. Seveda so potenciali Ruske federacije bistveno večji, saj ima kar 815 milijonov hektarjev gozdov, kar predstavlja 20 % vseh gozdov na Zemlji! V Ukrajini je gozdov bistveno manj, površina znaša 9,7 milijonov hektarjev. Kljub tej izjemni gozdnatosti, pa obe državi nista pomembni izvoznici okroglega lesa na območje EU, saj ima Ukrajina že več kot desetletje prepovedan izvoz neobdelanega lesa, Ruska federacija pa je prav letos, s 1. januarjem, uvedla izjemno visoke carine na izvoz okroglega lesa, kar je praktično že pred invazijo pomenilo popolno blokado izvoza. Ruska federacija pa teh carin ne uveljavlja znotraj držav Evrazijske ekonomske unije (EAEU), kot podpisnica prostotrgovinskega sporazuma z EAEU je tudi Kitajska, ki je največja uvoznica ruskega okroglega lesa in ta trgovina se nadaljuje tudi v času vojne z Ukrajino.

Med državami EU je še lansko leto kot največja uvoznica ruskega okroglega lesa veljala Finska z uvozom 9 milijonov m³ okroglega lesa. Zaradi omenjene omejitve izvoza in sedaj predvsem zaradi uvedenih sankcij se je izvoz okroglega lesa iz Ruske federacije v celoti prekinil, finska lesno predelovalna industrija pa bo po zagotovilih predstavnikov finskega združenja kmetijskih pridelovalcev in lastnikov gozdov celotno količino lesa za predelavo nadomestila iz domačih gozdov. Nekoliko višji delež uvoza okroglega lesa iz Rusije v zadnjih letih beleži še Nemčija in Baltske države. V teh primerih izostanek količin neposredno ne bo bistveno negativno vplivala na tržne razmere. Po nekaterih informacijah še vedno poteka izvoz okroglega lesa na Kitajsko. Kakšne bodo konkretne posledice za evropski trg oziroma kako se bo odzivala Kitajska na trgu okroglega lesa v EU je težko predvidevati.

Glede izvoza okroglega lesa iz Ruske federacije bo v prihodnje zanimivo oceniti tudi vpliv »zamrznitev« dveh certifikacijskih shem, ki promovirajo trajnostno gospodarjenje z gozdovi. Organizaciji, ki zagotavljata FSC in PEFC certificiranje sta se namreč odločili, da se pridružita sankcijam proti Ruski federaciji in sta ruski les označila kot »les iz konfliktnih območij« in s tem prepovedala uporabo certifikata pri prodaji okroglega lesa, vse dokler bo trajal napad na Ukrajino. Povsem enaki sankciji sta FSC in PEFC uvedla tudi za Belorusijo. Ali bo prepoved uporabe certifikata imela kakšne učinke, še zlasti za izvoz lesa na Kitajsko, še ni znano.

Določen vpliv na gospodarjenje z gozdovi v Ruski federaciji in Belorusiji ter razpoložljivo količino okroglega lesa bo nedvomno imela tudi odločitev, da se celotnemu naboru sankcij pridružijo tudi evropski in drugi proizvajalci gozdarske mehanizacije. Med prvimi, ki je zaustavilo prodajo v Rusko federacijo in Belorusijo je bila finska Kesla, ki je že konec februarja zaustavila že dogovorjeno dobavo strojev in opreme v vrednosti 10 milijonov EUR. V marcu je sledila zaustavitev prodaje gozdarske mehanizacije in rezervnih delov še s strani podjetij Tigercat, EcoLog, Komatsu, Sampo Rosenlew, Ponsse in John Deere. Sankcije bodo seveda občutili tudi sami proizvajalci gozdarske mehanizacije, še zlasti sta tukaj izpostavljena Ponsse in John Deere, ki sta v zadnjih letih s prodajo v Rusko federacijo in Belorusijo ustvarila več kot 20 % svojih celotnih prihodkov.

Zagotovo pa bo ruska invazija na Ukrajino imela največji vpliv na trg žaganega lesa in drugih lesnih proizvodov. Po podatkih Wood Resources International (WRI) naj bi Ruska federacija in Belorusija v letu 2021 izvozili 34 milijonov m³ žaganega lesa, približno 25 % teh količin v države, ki so sedaj uvedle sankcije. Prizadete bodo tudi države EU; WRI ocenjuje, da je uvoz žaganega lesa iglavcev iz obeh držav še v letu 2021 predstavljal okvirno 10 % celotne porabe v EU, zelo pomemben pa bo tudi

izpad predelave listavcev v Ukrajini in s tem povezane oskrbe na območju EU. Pričakuje se tudi pomemben izpad pri dobavi palet in lesa za embalažo, kjer je bila Ukrajina do nedavnega pomemben izvoznik v zahodne države EU.

Glede na dosedanji obseg slovenske zunanje trgovine z Rusko federacijo, Belorusijo in Ukrajino na področju žaganega lesa ne pričakujemo večjih neposrednih težav. Dosedanje poslovanje je bilo minimalno in ni bistveno preseгло 1 % celotnega uvoza. Mogoče bo še največji izpad pri peletih, kjer je uvoz iz Ukrajine v letu 2020 predstavljal 23 % celotnega uvoza (okvirno 58.000 t), v letu 2021 pa 26 % celotnega uvoza (oz. 44.000 t).

Po dobrem mesecu vojne v Ukrajini se že dodobra kažejo vse razsežnosti in vplivi na evropski trg lesa, zagotovo pa bodo posledice še bolj daljnosežne. Evropska združenja lesno predelovalne industrije (CEI-Bois - European Confederation of Woodworking Industries, EOS - European Organisation of the Sawmill Industry) pozivajo, da je treba oblikovati kratkoročne in dolgoročne ukrepe za zaščito trga in zagotavljanje relativno nemotene oskrbe z lesom. Kot kratkoročni ukrep se vedno pogosteje pojavlja opozorilo, da bo potrebno povečati obseg poseka v evropskih gozdovih.

Trg okroglega in žaganega lesa je v času epidemije COVID-19 postal izjemno nepredvidljiv. Nepredvidljivost traja še danes, z rusko invazijo na Ukrajino pa je le-ta samo še bolj izrazita. Resnično je težko napovedati prihodnji razvoj, previdnost pri napovedih zaznavamo tudi pri uveljavljenih poznavalcih in komentatorjih razmer na svetovnem trgu lesa. Zagotovo pa trg lesa postaja resnično globalen in predvsem dinamičen, vpliv pa čutijo tudi manjši predelovalni obrati.

Povzeto po prispevkih Global Wood Markets Info in EUWID